

Öppna upp!

Nationell strategi
för ett företagsfrämjande
på lika villkor 2015–2020

Vad är företagsfrämjande?

Om du vill starta, driva eller utveckla företag i Sverige finns olika typer av tjänster och former av finansiering att söka som är helt eller delvis offentligt finansierade. För att utveckla en affärsmodell, lyckas med att få företaget att växa eller nå ut på en internationell marknad kan du till exempel få:

- ➔ rådgivning och affärsutveckling
- ➔ plats i en företagsinkubator
- ➔ lån, riskkapital eller annan finansiering.

INNEHÅLL

<i>En strategi för lika villkor</i>	5
Vem är strategin till för?	7
Lika villkor – grundläggande för hållbar tillväxt	7
Föreställningar om företagare och företag påverkar	8
Vad innebär lika villkor i strategin?	9
Hur ska strategin göra nytta?	10

<i>Hur ser utmaningarna ut?</i>	13
Prioriterade områden	14
Ledarskap	16
Styrning	19
Bransch	21

<i>8 mål för förändring</i>	23
Ledarskap	25
Styrning	26
Bransch	26

<i>Så når vi målen</i>	29
------------------------------	----

Tillväxtverkets förslag till regeringen fram till 2020	30
Ledarskap för framtiden	31
Styrning som öppnar upp	32
Branscher i omvandling	34

Tillväxtverkets förslag till alla företagsfrämjande aktörer fram till 2020	37
Ledarskap för framtiden	38
Styrning som öppnar upp	39
Branscher i omvandling	39
Tillväxtverkets ytterligare förslag	40

<i>Referenser</i>	46
<i>Ta reda på mer</i>	46

Ett företagsfrämjande på lika villkor handlar om att ta vara på alla människors företagsamhet och innovationskraft. En mångfald av företag och företagare inom en bredd av branscher bidrar till förnyelse i näringslivet och till hållbar tillväxt.

2011 fick Tillväxtverket i uppdrag av regeringen att ta fram en nationell strategi för hur kvinnor och män kan ta del av företagsfrämjande på lika villkor. I arbetet med strategin har Tillväxtverket finansierat insatser under 2011–2014. Syftet har varit att utveckla företagsfrämjandet och få mer kunskap till innehållet i strategin. Den strategi som du nu läser bygger på erfarenheter från dessa insatser och på fakta från forskning, kartläggningar och utvärderingar.

Jag vill rikta ett varmt tack till alla som har medverkat i att ta fram strategin. Det har varit helt avgörande för strategins innehåll och förslag till åtgärder att den har tagits fram i dialog med företagsfrämjande organisationer och andra relevanta aktörer. Regionalt utvecklingsansvariga aktörer, länsstyrelser, intresseorganisationer, myndigheter och företagsfrämjande organisationer har bidragit med värdefull kunskap. Företagare har gett viktiga inspel till strategins utformning. Forskare och experter har också deltagit i dialogen och kommit med synpunkter.

Det finns en mer utförlig rapportversion av strategin där du kan läsa mer om de utmaningar som finns inom företagsfrämjandet och de insatser som har genomförts. Där finner du även referenser till forskning och rapporter som strategin baseras på. På www.tillvaxtverket.se/publikationer kan du ladda ned rapportversionen: Nationell strategi för ett företagsfrämjande på likvärdiga villkor, Info 0600.

Gunilla Nordlöf, *generaldirektör Tillväxtverket*

Mars 2015

Hur skapar vi nytt?

EN STRATEGI FÖR LIKA VILLKOR

2011 fick Tillväxtverket i uppdrag av regeringen att ta fram en nationell strategi för hur kvinnor och män kan ta del av företagsfrämjande på lika villkor. Strategins övergripande mål är att kvinnor och män – oavsett etnisk bakgrund och ålder – ska kunna ta del av insatser och resurser inom rådgivning, affärsutveckling, kluster- och inkubatorverksamhet samt finansiering på lika villkor.

Vilken bransch ett företag startas och drivs inom har stor betydelse för företagarens möjlighet att ta del av statligt finansierat företagsfrämjande. Företagsform och företagsstorlek påverkar också. Olika former av finansiering och företagsstöd behöver därför öppnas upp så att företag inom alla branscher oavsett företagsstorlek och företagsform kan ta del av stöd.

Strategin föreslås gälla under perioden 2015–2020.

Vem är strategin till för?

Arbetar du med tillväxtfrågor, utvecklar näringslivet eller fördelar resurser till företag och företagande och har statlig eller kommunal finansiering? Arbetar du i en politiskt styrd organisation, i en myndighet, i en organisation med ett regionalt utvecklingsansvar, i en kommun eller i en företagsfrämjande organisation? Då är strategin aktuell för dig.

Tillhör du ledningen för företagsfrämjande verksamhet är du en särskilt viktig målgrupp. Lika villkor är ett kvalitetsmått, och ledningen ansvarar för att utveckla verksamheten mot målet. Att politisk ledning och ledning för förvaltning och företagsfrämjande organisationer prioriterar ett utvecklingsarbete är avgörande för att strategins mål ska uppnås.

Lika villkor – grundläggande för hållbar tillväxt

Vår gemensamma välfärd är beroende av att vi har en hållbar tillväxt som i sin tur bygger på att det sker en ständig förnyelse i näringslivet. Förnyelse är en viktig nyckel för tillväxt i företag och regioner. Det innebär till exempel att företagare behöver arbeta smartare eller utveckla nya varor och tjänster för att stärka och behålla företagets konkurrenskraft.

När olika idéer tas tillvara, och företag inom en bredd av branscher får möjlighet att blomstra och växa, stärks förutsättningarna för förnyelse och dynamik i näringslivet. En mångfald av före-

tag och företagare är bra för tillväxten. Därför är det viktigt att samhällets resurser till företag är öppna och tillgängliga på lika villkor för alla. Ett företagsfrämjande som erbjuder lika villkor ger goda förutsättningar för en mångfald av företag och företagare att starta och växa inom alla branscher, vilket bidrar till tillväxt.

Att företagsfrämjande organisationer erbjuder lika villkor till kvinnor och män oavsett etnisk bakgrund och ålder är också principiellt viktigt i sig. Det är en central demokrati- och rättvisefråga.

Föreställningar om företagare och företag påverkar

Idag går statliga resurser i större utsträckning till mäns företag och branscher där mäns företag finns. Företagsfrämjandet kan sägas vara uppbyggt kring traditionellt mansdominerade branscher inom industri och tillverkning.

Företagandet och främjandet av företag är också – liksom andra delar av samhället – präglad av föreställningar och normer kring vad som anses vara manligt respektive kvinnligt. Normen för företagande och företagaren är fortfarande manligt präglad. Det är vanligt att föreställa sig företagaren som en man och företagandet som "manligt kodat". Ett tecken på att normen finns är att uttrycket "kvinnlig företagare" ofta används, men aldrig "manlig företagare".

Normer kring företagandet gör att vissa grupper kan uppfattas som avvikande. Det bidrar till att kvinnor, kvinnor och män med utländsk bakgrund och unga kvinnor och män, i större utsträckning riskerar att möta hinder när de söker rådgivning eller finansiering.

När statliga och kommunala resurser fördelas ensidigt, och när vissa grupper möter hinder i större utsträckning än andra, används inte alla människors företagssamhet och innovationskraft på ett effektivt sätt. Förnyelse i företag och näringsliv hämmas.

Vad innebär lika villkor i strategin?

Med lika villkor menas att det inte ska förekomma någon form av särbehandling eller diskriminering (vare sig medveten eller omedveten) när det gäller bemötande och tillgång till resurser som kan kopplas till företagarens kön, etniska bakgrund och/eller ålder. Inte heller branschtillhörighet, företagsform eller företagsstorlek ska ha någon betydelse för bemötande.

Mycket pekar på att skillnader för företag att ta del av resurser är större mellan olika branscher än beroende på företagarens kön, etniska bakgrund eller ålder. Olika former av finansiering

och företagsstöd behöver därför utformas och vara tillgängliga så att företag i alla branscher oavsett företagsform och företagsstorlek kan ta del av stöd.

Idag är det vanligast för både kvinnor och män att driva tjänsteföretag. Drygt 60 procent av alla företag finns inom tjänstesektorn. Rådgivning och finansiering behöver anpassas efter de behov som skapas när nya branscher och affärsmodeller växer fram, och till förändringar som sker i näringsliv och branschstruktur.

Hur ska strategin göra nytta?

Strategin innehåller mål och åtgärder för vad som ska göras för att utveckla företagsfrämjandet till att erbjuda lika villkor. En stor del av åtgärdsförslagen gäller alla organisationer som främjar företag. Förslagen kan ses som riktlinjer för vad som behöver göras för att lyckas med ett kvalitets- och verksamhetsutvecklingsarbete.

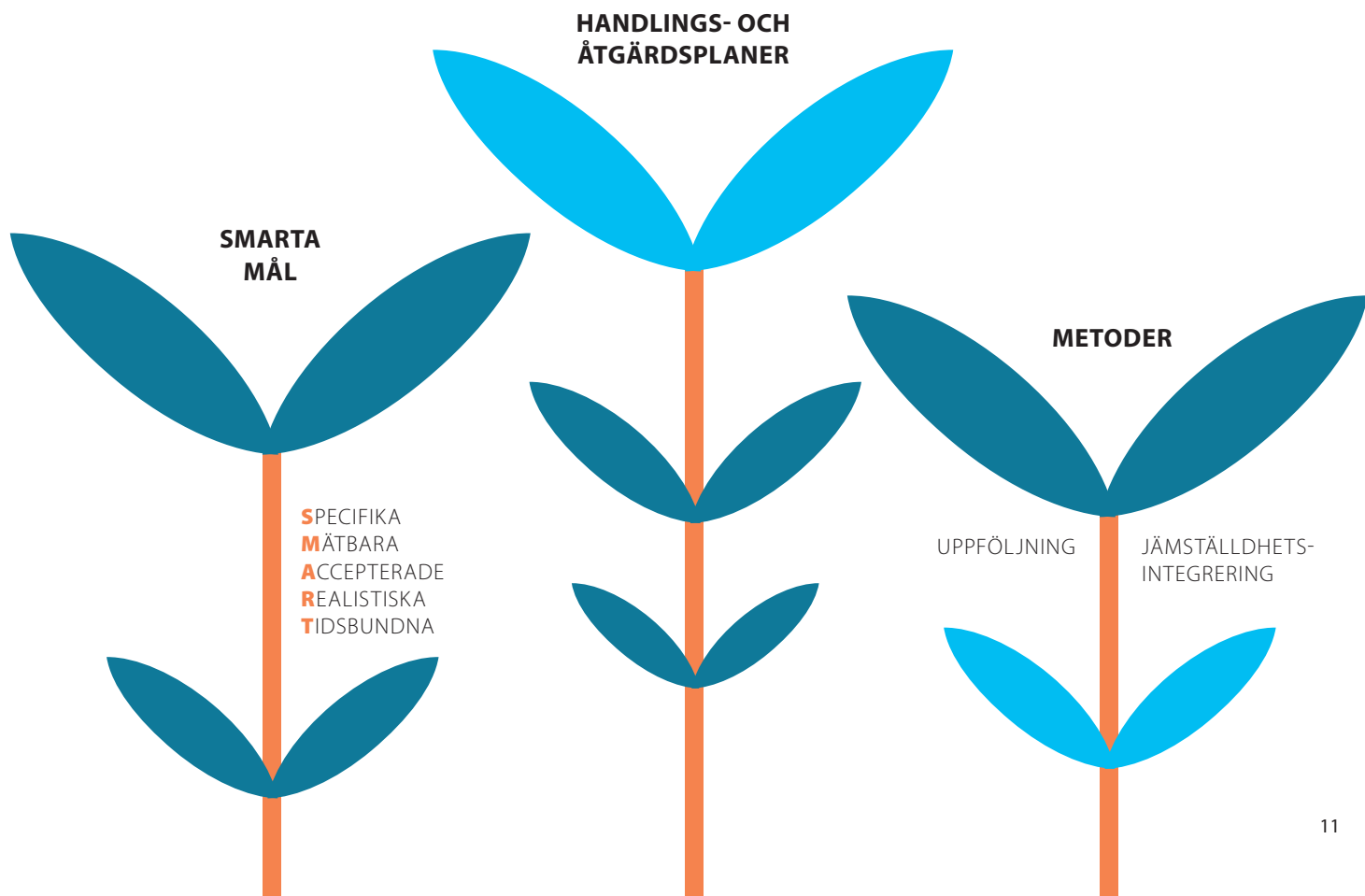
Hur strategin ska genomföras i respektive organisation framgår inte.

Alla statligt finansierade företagsfrämjare har ett ansvar att utveckla och följa upp sin verksamhet utifrån strategins inriktning. Kommuner har möjlighet att bidra till att uppnå strategins mål, även om staten inte styr över kommunal verksamhet.

Det innebär att åtgärdsförslagen måste "lyftas hem" till den egna organisationen. Varje organisation behöver utveckla SMARTA (specifika, mätbara, accepterade, realistiska, tidsbundna) mål

utifrån strategins övergripande mål och utifrån organisationens verksamhet och förutsättningar. Det kan också handla om att ta fram handlings- och åtgärdsplaner på organisationsnivå utifrån mål och förslag. Och att använda metoder för uppföljning utifrån könsuppdelad statistik och metoder för jämställdhetsintegrering.

Regeringen har en central roll för att strategin ska få effekt. En stor del av åtgärdsförslagen i strategin riktar sig därför till regeringen. För att företagare ska kunna ta del av företagsfrämjandet på lika villkor är fortsatta insatser för utveckling avgörande. Det är också viktigt med en tydlig styrning och uppföljning av hur statligt finansierade aktörer verkar för lika villkor och fördelar företagsfrämjande resurser till kvinnor och män oavsett etnisk bakgrund och ålder samt till branscher.

Hur når vi alla?

HUR SER
UTMANINGARNA
UT?

Hur ser utmaningarna inom företagsfrämjandet ut? Har vi inte redan lika villkor?

Nej, det finns flera stora utmaningar, även om ett utvecklingsarbete pågår i olika delar av landet. Utmaningarna kan sorteras in i tre huvudkategorier:

- 1.** Det saknas ett tydligt och kraftfullt ledarskap för förändring som fokuserar på kunskap, kommunikation och samverkan.
- 2.** Ett arbete för lika villkor prioriteras inte tillräckligt och får inte genomslag i styrning av verksamheterna.
- 3.** Resurser inom företagsfrämjandet går i hög utsträckning till traditionellt mansdominerade branscher inom industri och tillverkning.

Utifrån dessa kategorier av utmaningar föreslår Tillväxtverket tre områden att prioritera i ett fortsatt utvecklingsarbete: ledarskap, styrning och bransch. På dessa tre områden finns mål och åtgärdsförslag.

På följande sidor hittar du en sammanfattning av utmaningarna inom varje prioriterat område.

På www.tillvaxtverket.se/publikationer kan du ladda ned rapportversionen: Nationell strategi för ett företagsfrämjande på likvärdiga villkor, Info 0600.

Utmaningar

1

Det saknas ett tydligt och kraftfullt ledarskap för förändring som fokuserar på kunskap, kommunikation och samverkan.

2

Ett arbete för lika villkor prioriteras inte tillräckligt och får inte genomslag i styrning av verksamheterna.

3

Resurser inom företagsfrämjandet går i hög utsträckning till traditionellt mansdominerade branscher inom industri och tillverkning.

Tillväxtverkets prioriterade områden

LEDARSKAP

STYRNING

BRANSCH

Utmaning | Ledarskap

Kunskap och kommunikation

→ Brist på kunskap om betydelser av kön, etnisk bakgrund och ålder samt attityder, normer och värderingar inom företagsfrämjandet är begränsande för kvinnor, kvinnor och män med utländsk bakgrund samt unga kvinnor och män. Detta riskerar att påverka i mötet med en företagsfrämjande aktör.

→ Kunskap om och attityder till jämställdhet och mångfald varierar mellan företagsfrämjande organisationer. Många företagsfrämjande aktörer saknar kunskap och insikt om faktiska förhållanden och upplever därför att företagsfrämjandet är jämställt och jämlikt. De upplever inte att det finns några specifika hinder för kvinnor, kvinnor och män med utländsk bakgrund eller unga kvinnor och män.

→ Det finns en brist på förebilder och goda exempel som visar på bredden i företagandet och synliggör såväl kvinnors företagande som kvinnor och män med utländsk bakgrund och unga kvinnor och män som driver företag. Förebilder som kan öka kunskapen, motverka förutfattade meningar och inspirera till företagande.

→ Företagsfrämjandet riktar sig till "alla" utan kunskap om lämpliga former av strategier att nå alla, till exempel genom att etablera nya nätverk och mötesplatser i samverkan med den ideella sektorn. Många företagsfrämjare anser sig vara öppna för alla typer av företag oavsett fas, storlek, bransch och vem som driver företaget. Samtidigt har de inga tydliga strategier för hur de ska kommunicera och nå ut till olika målgrupper. De behöver mer kunskap om olika målgruppers villkor och behov för att kunna profilera sig och nå ut med erbjudanden.

Samverkan

→ Samverkan kan utvecklas, både mellan aktörer och funktioner på nationell respektive regional nivå och mellan nivåerna. Många företagsfrämjare efterfrågar ett tydligare ledarskap inom både politik och förvaltning på regional och nationell nivå, för att i bredare samverkan kunna utveckla företagsfrämjandet mot lika villkor. Bristen på samverkan och nätverk gör att erfarenheter och lärande från tidigare arbete riskerar att stanna inom organisationerna. Organisationerna för därmed inte över kunskap om metoder och goda exempel till varandra.

→ Företagare efterfrågar tillgång till affärsnätverk. De existerande nätverken består i hög grad av män, och kan upplevas som mer svårtillgängliga för kvinnor som driver företag. Även kvinnor och män med utländsk bakgrund och unga kvinnor och män som driver företag behöver tillgång till nätverk för att byta erfarenheter och få affärsmöjligheter.

A close-up, shallow depth-of-field photograph of a person's hands operating a large, professional audio mixing console. The person is wearing a red long-sleeved shirt. One hand is in the foreground, adjusting a slider on a track, while the other hand is slightly out of focus in the background, also adjusting a control. The console is filled with numerous sliders, knobs, and buttons, some of which are illuminated with small lights. The background is dark and blurred, showing some out-of-focus lights.

För att styra behövs en riktning.

Utmaning | Styrning

Området styrning hänger nära samman med ledarskap, eftersom styrningen är ledningens ansvar. Styrningen har ändå brutits ut till ett eget område för att tydliggöra utmaningar och åtgärdsförslag.

→ Kunskap saknas om hur offentliga resurser fördelas till kvinnors respektive mäns företag på en aggregerad nivå. I flera delar av det företagsfrämjande systemet saknas eller brister användandet av könsuppdelad statistik, liksom statistik nedbruten på svensk respektive utländsk bakgrund och ålder.

→ Mål saknas för hur resurser ska fördelas till kvinnors respektive mäns företag/företag som drivs av kvinnor och män med utländsk bakgrund och unga kvinnors och mäns företag och/eller till olika branscher.

→ Följeforskning visar att horisontella kriterier såsom jämställdhet, integration och mångfald inte får genomslag i fördelningen av resurser inom EU:s regionala strukturfondsprogram. Projekten har inte integrerat de horisontella kriterierna i affärs- och verksamhetsutvecklingen och därmed inte heller i tillväxtarbetet.

→ De 11 regionala riskkapitalfonderna brister i att ta hänsyn till horisontella kriterier. De väljer varken ut eller förvaltar portföljbolag utifrån horisontella kriterier. De regionala finansörerna ställer inte heller tydliga krav.

→ Endast en liten andel av ansökningarna till företagsstöd inom landsbygdsprogrammet kommer från kvinnor. Handläggare uppger att det är svårt att ta hänsyn till horisontella kriterier i handläggningen av företagsstöd och efterfrågar tydligare instruktioner.

Vilka branscher får pengar idag?

Utmaning | Bransch

→ Den uppföljning som finns utifrån könsuppdelad statistik visar att resurserna i stor utsträckning fördelas till mansdominerade branscher inom industri och tillverkning.

→ Det statliga 1:1-anslaget går i hög utsträckning till mäns företag och till mansdominerade branscher. Detta anslag är viktigt för att nå målet med regional tillväxtpolitik.

→ Inkubatorverksamhet och satsningar på klusterinitiativ riktas framförallt till branscher inom industri och tillverkning där mäns företag dominerar. Det finns brister i direktiv, mål och strategier för en jämlik inkludering av företagare.

→ Statligt riskkapital kommer i stor utsträckning mäns företag och mansdominerade branscher till del. Även här brister direktiv, mål och strategier för en jämlik inkludering av företagare.

→ Näringsgrensindelningen, SNI, har trubbiga branschindelningar, framför allt inom tjänstesektorerna. Kvinnor driver oftare företag i "okänd" bransch än män. Det bidrar till att osynliggöra kvinnor, och ger sämre kunskap om kvinnors företagande och om branscher där kvinnor driver företag.

→ Företagsfrämjande aktörer har mindre kunskap om produkter (varor och tjänster), affärsmodeller och företagande i branscher inom tjänstedominerade sektorer, än inom industri och tillverkning.

→ Bristande kunskap om betydelser av kön, etnisk bakgrund och ålder samt traditionella normer och värderingar kopplat till bransch, företagsform och företagsstorlek riskerar att hindra kvinnors företagande i större utsträckning än mäns. Liknande hinder finns för kvinnor och män med utländsk bakgrund och för unga kvinnor och män som driver företag.

Fler idéer leder till utveckling.

8 MÅL FÖR FÖRÄNDRING

Strategins övergripande mål

Kvinnor och män – oavsett etnisk bakgrund och ålder – ska kunna ta del av insatser och resurser inom rådgivning, affärsutveckling, kluster- och inkubatorverksamhet samt finansiering på lika villkor. Dessutom ska finansiering och företagsstöd vara utformade och tillgängliga så att företag inom alla branscher oavsett företagsstorlek och företagsform kan ta del stöd. För att det ska uppnås har Tillväxtverket satt mål för de tre prioriterade områdena ledarskap, styrning och bransch.

Mål | Ledarskap

Kunskap och kommunikation

1

Arbeta utifrån kunskap om jämställdhet och mångfald

Alla företagsfrämjande aktörer baserar sitt utvecklingsarbete på kunskap om jämställdhet och mångfald samt kartläggningar och analyser av branscher och deras villkor utifrån kön, etnisk bakgrund och ålder.

2

Kommunicera på lika villkor

Aktörernas kommunikation med företagare är normkritisk och målgruppsanpassad, och syftar till att bidra till lika villkor.

3

Lyfta fram förebilder och motverka stereotyper

Aktörerna lyfter fram förebilder för att bredda synen på företagare och företagandet, motverka stereotypa föreställningar och inspirera till entreprenörskap och företagande.

Samverkan

4

Samverka och driva på utvecklingen

Den politiska ledningen och förvaltningen eller organisationsledningen på nationell, regional och lokal nivå tar ansvar och driver på utveckling och samverkan inom företagsfrämjandet, så att företagare får del av resurser på lika villkor.

Mål | Styrning

5

Följa upp och förändra fördelningen av resurser

Alla företagsfrämjande aktörer använder konsuppdeldad statistik för att följa upp och förändra hur de fördelar resurser till företagare beträffande kön, etnisk bakgrund, ålder och företagets branschtillhörighet. Den statistik som tas fram är nedbrytbar på kön, svensk respektive utländsk bakgrund, och ålder.

6

Sätta mål och styra med tydliga krav och aktiviteter

Konkreta mål och aktiviteter för att fördela resurser är en del av verksamheten och utgår från analyser av statistik och kartläggningar av branscher och deras villkor utifrån kön, etnisk bakgrund och ålder.

Mål | Bransch

7

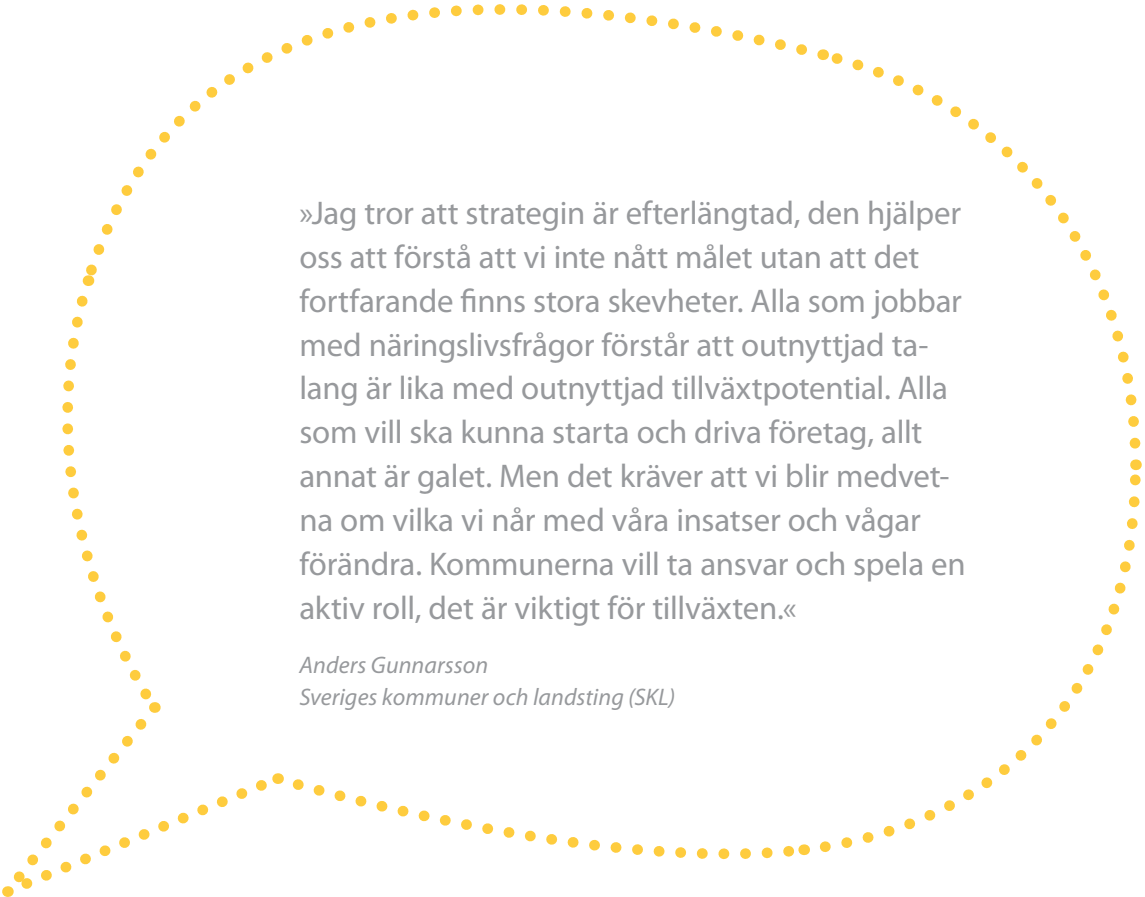
Utforma regelverken så att fler företag kan få finansiering

Regelverk för statligt företagsstöd och annan finansiering utformas så att företag inom alla branscher, oavsett företagsform och företagsstorlek kan ta del av finansiering.

8

Ha kunskap om nya branscher, företagsformer och affärsmodeller

Alla företagsfrämjande aktörer har relevant kunskap om en bredd av branscher, inklusive framväxande och tjänstebaserade branscher samt företagsformer och affärsmodeller, så att företagare främjas på lika villkor.

»Jag tror att strategin är efterlängtd, den hjälper oss att förstå att vi inte nått målet utan att det fortfarande finns stora skevheter. Alla som jobbar med näringslivsfrågor förstår att outnyttjad talang är lika med outnyttjad tillväxtpotential. Alla som vill ska kunna starta och driva företag, allt annat är galet. Men det kräver att vi blir medvetna om vilka vi når med våra insatser och vågar förändra. Kommunerna vill ta ansvar och spela en aktiv roll, det är viktigt för tillväxten.«

*Anders Gunnarsson
Sveriges kommuner och landsting (SKL)*

Visionen är en mångfald av företag och företagare.

SÅ NÅR VI
MÅLEN

Tillväxtverkets förslag till regeringen fram till 2020

Regeringens roll är central för ett fortsatt utvecklingsarbete för lika villkor inom företagsfrämjandet. Det är nödvändigt att regeringen fortsätter sina insatser och styr arbetet tydligare, om företagsfrämjande organisationer ska kunna erbjuda lika villkor till företagare oavsett kön, etnisk bakgrund, ålder och företagets branschtillhörighet. Regeringen behöver göra följande fram till 2020:

Förslag till regeringen | **Ledarskap** för framtiden

➔ Ge uppdrag och resurser till regionalt utvecklingsansvariga aktörer att leda, utveckla och samordna det regionala tillväxtarbetet och företagsfrämjandet så att företagare tar del av resurser på lika villkor. I uppdraget ska kunskapsutveckling samt metod- och processtöd ingå. Regionalt utvecklingsansvariga ska inkludera företagsfrämjande organisationer på regional nivå som ska kunna ta del av resurser för kunskapsutveckling samt metod- och processtöd. Uppdraget ska genomföras i samråd med länsstyrelsen.

➔ Ta fram tydliga riktlinjer för ansvarsfördelning och samverkan mellan den regionalt utvecklingsansvariga aktören och länsstyrelsen på regional nivå i arbetet med regional tillväxt och företagsfrämjande på lika villkor.

➔ Ge ett samordningsuppdrag till Tillväxtverket som omfattar kunskapsutveckling samt forum för dialog och lärande mellan regionerna. Samordningen ska stödja regionalt utvecklingsansvariga att införa nya verktyg, arbetssätt och metoder för att nå jämställd regional tillväxt och ett likvärdigt företagsfrämjande på regional nivå. Uppdraget ska utformas i samråd med regionalt utvecklingsansvariga aktörer och länsstyrelserna.

➔ Ge Tillväxtverket i uppdrag att i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) utforma en kunskaps- och verksamhetsutvecklande insats med tillhörande resurser riktad till kommunal näringslivsverksamhet. Insatsen ska bidra till att kvinnor och män tar del av kommunal näringslivsverksamhet på lika villkor. Insatsen ska utgå från denna strategi för ett företagsfrämjande på lika villkor samt från erfarenheter och lärdomar från utbildningen "Förenkla helt enkelt" och "Program för hållbar jämställdhet" (HÅJ).

Förslag till regeringen | **Styrning** som öppnar upp

→ Ställ tydligare krav på att statligt finansierade aktörer med uppgift att främja företagande

- sätter mål för att fördela resurser till kvinnors respektive mäns företag med hänsyn till etnisk bakgrund och ålder
- använder könsuppdelad statistik
- följer upp hur resurser fördelas och analyserar utfall.

→ Ställ dessa krav i gällande styrdokument: regleringsbrev till myndigheter, villkorsbrev till regionalt utvecklingsansvariga aktörer, ägardirektiv till Almi, statliga riskkapitalfonder med mera. Begär att aktörerna redovisar sina resultat, och samla in utfall för analys. Koppla också kraven till finansieringen av verksamheten. Om resultat uteblir: Minska till exempel anslagen eller använd andra sanktioner.

→ Ställ tydligare krav på att de aktörer som hanterar eller medfinansierar EU-medel via strukturfonder och landsbygdsprogram

- ger de horisontella kriterierna genomslag i handläggningen
- avslår ansökningar som inte uppfyller de horisontella kriterierna.

Kraven gäller även förmedling av riskkapital via de regionala riskkapitalfonderna samt kluster- och inkubatorverksamhet som finansieras med EU-medel.

→ Ge en nationell myndighet i uppdrag att utveckla ett enhetligt uppföljningssystem för aktörer på nationell, regional och lokal nivå med gemensamma indikatorer för att följa upp resultat av insatser och resursfördelning uppdelat på kön, etnisk bakgrund och ålder.

→ Se över förordning (2007:713) om regionalt tillväxtarbete så att den har ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. Det innebär till exempel att ansvaret att ta fram en regional utvecklingsplan eller en regional strategi även ska omfatta ansvaret att integrera ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. Dessutom ska det ingå i ansvaret att göra konsekvensbeskrivningar för hur insatser främjar företagande hos olika målgrupper, sett till kön, etnisk bakgrund och ålder.

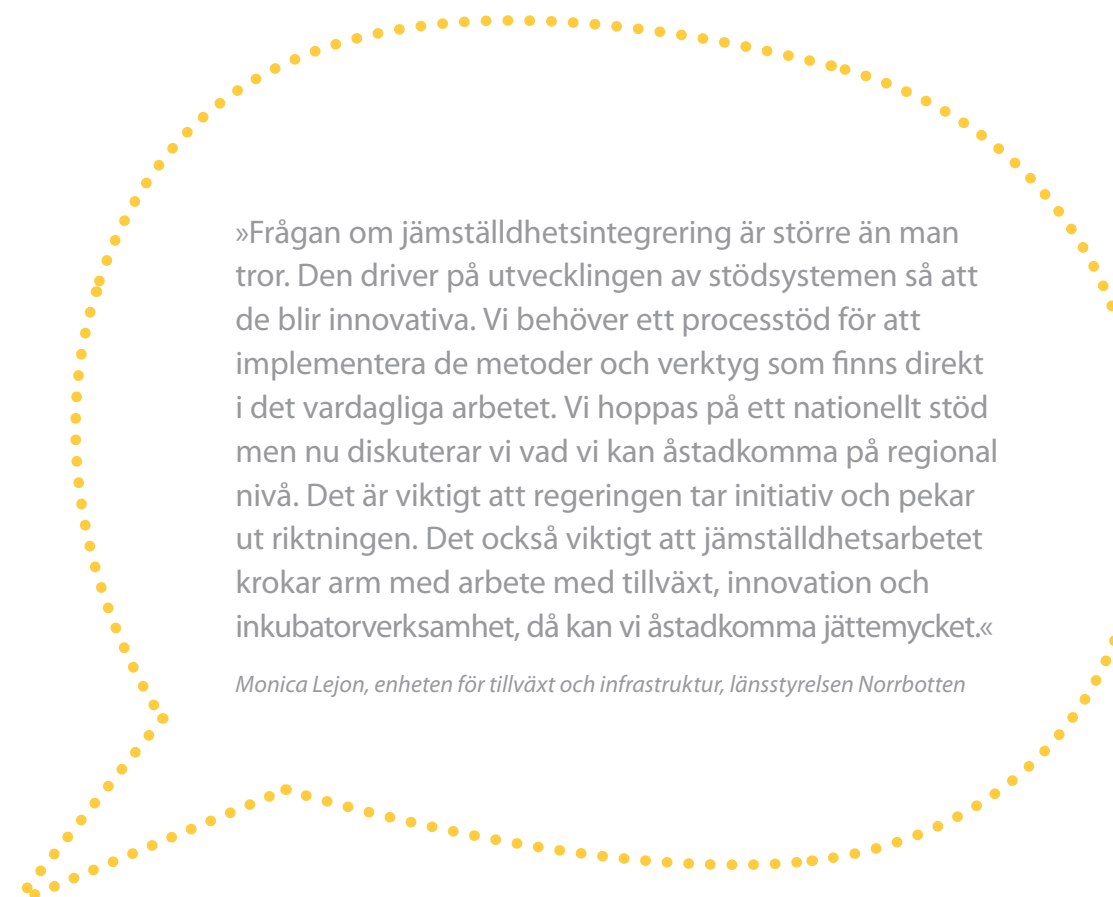
Förslag till regeringen | **Branscher** i omvandling

→ Utveckla förordningarna för företagsstöd inom 1:1-anslaget så att de är anpassade till en bredd av branscher, företagsformer och storlekar, samt att kvinnor som driver företag i större utsträckning kan ta del av stöden.

→ Ge ansvarig myndighet i uppdrag att i samråd med regionalt utvecklingsansvarig aktör respektive länsstyrelse ta fram handlingsplaner för hur man ska fördela företagsstöd och regionala projektstöd inom 1:1-anslaget samt företagsstöd inom landsbygdsprogrammet. Målen för fördelningen ska minst motsvara andelen företagare i företagsstocken.

→ Ge resurser till regionalt utvecklingsansvariga aktörer att ta fram instrument för att mäta tillväxtbranscher på nya och mer inkluderande sätt.

→ Ge Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att utveckla SNI-koderna i samarbete med motsvarande part i andra EU-länder och inom FN, så att SNI-koderna bättre kan följa utvecklingen i nya branscher och ger en relevant spegling av näringslivsstrukturen.

»Frågan om jämställdhetsintegrering är större än man tror. Den driver på utvecklingen av stödsystemen så att de blir innovativa. Vi behöver ett processtöd för att implementera de metoder och verktyg som finns direkt i det vardagliga arbetet. Vi hoppas på ett nationellt stöd men nu diskuterar vi vad vi kan åstadkomma på regional nivå. Det är viktigt att regeringen tar initiativ och pekar ut riktningen. Det också viktigt att jämställdhetsarbetet krokas arm med arbete med tillväxt, innovation och inkubatorverksamhet, då kan vi åstadkomma jättemycket.«

Monica Lejon, enheten för tillväxt och infrastruktur, länsstyrelsen Norrbotten

Sverige behöver företag
inom en bredd av branscher.

Tillväxtverkets förslag till alla företagsfrämjande aktörer fram till 2020

För att vi ska nå ett företagsfrämjande på lika villkor behöver alla inblandade bidra: myndigheter, regionalt utvecklingsansvariga aktörer, länsstyrelser, företagsfrämjande organisationer och kommuner. Alla företagsfrämjande aktörer behöver göra följande fram till 2020:

Förslag till företagsfrämjande aktörer | **Ledarskap** för framtiden

→ Säkerställ att verksamhetsledningen är utvecklingsinriktad och att ledarskapet är genus- och normmedvetet. Ledarskapet ska fokusera på kunskapsutveckling, kommunikation och samverkan i utvecklingsarbetet.

→ Samordna uppdrag och insatser. Skapa och delta i mötesplatser för lärande och erfarenhetsutbyte med fokus på att skapa lika villkor inom företagsfrämjandet. Samverka med den ideella sektorn och olika nätverk, till exempel resurscentrum, invandrarföreningar och nätverk bland ungdomar.

→ Öka kunskapen om olika företagargrupper villkor och behov. Kartlägg hur verksamheten når ut till olika grupper av företagare. Ta fram riktlinjer för målgruppsanpassad och normkritisk kommunikation, affärsrådgivning och kundbemötande.

→ Ställ krav på att eventuella stödmottagare utformar och redovisar sina insatser utifrån ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. Ställ också krav på att stödmottagarna kontinuerligt vidareutbildar anställda och konsulter i jämställdhets- och mångfaldsfrågor.

→ Använd ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv vid offentlig upphandling av varor och tjänster inom företagsfrämjandet. Vid upphandling av affärsrådgivarfunktioner: Kräv att leverantören har jämställdhets- och mångfaldskompetens.

→ Lyft fram och sprid lärande exempel, metoder och förebilder. Det kan vara framgångsrikt arbete för lika villkor inom företagsfrämjandet som synliggör olika typer av företagare, företagsformer och branscher, och som bidrar till att bryta stereotypa normer och föreställningar kring företagande.

Förslag till företagsfrämjande aktörer | **Styrning** som öppnar upp

→ Utveckla SMARTA (specifika, mätbara, accepterade, realistiska, tidsbundna) mål för att nå ut till och fördela resurser till olika målgrupper. Målen för olika grupper ska minst motsvara andelen företagare i företagsstocken. Ta fram handlingsplaner för att nå ut till underrepresenterade grupper.

→ Använd könsuppdelad statistik för att följa upp hur resurser fördelas till kvinnors respektive mäns företag. Den statistik som tas fram ska vara nedbrytbar på svensk respektive utländsk bakgrund och ålder.

→ Avsätt medel i budgeten för kvalitets- och verksamhetsutveckling i syfte att företagare ska ta del av tjänster och finansiering på lika villkor oavsett kön, etnisk bakgrund, ålder och företagets branschtillhörighet.

→ Säkerställ att handläggande tjänstemän för strukturfondsmedel har kunskap och resurser för att ställa krav, informera och vid behov utbilda sökande om vad hänsyn till horisontella kriterier innebär.

Förslag till företagsfrämjande aktörer | **Branscher** i omvandling

→ Fortsätt att utveckla kunskaper om nya branscher och affärsmodeller. Utgå alltid från ett bredt branshperspektiv och inkludera alla grupper

av företagare vid finansiering av företagsfrämjande verksamhet. Detta gäller även kluster- och inkubatorverksamhet.

Tillväxtverkets ytterligare förslag

Samverkan – förslag till regeringen, myndigheter, regionalt utvecklingsansvariga aktörer, länsstyrelser och kommuner

→ Vidareutveckla formerna för samverkan och dialog mellan dels regionalt utvecklingsansvariga aktörer och nationella myndigheter, dels regionalt utvecklingsansvariga aktörer och länsstyrelser respektive kommuner – för att utveckla företagsfrämjandet mot lika villkor.

→ Använd Forum för regional tillväxt och attraktionskraft 2014–2020 som en arena för dialog och lärande kring lika villkor inom företagsfrämjandet.

Krav på uppdelad statistik – förslag till regionalt utvecklingsansvariga, länsstyrelser och kommuner

- ➔ Ställ tydligare krav på att stödmottagare:
 - sätter mål för att fördela resurser till kvinnors respektive mäns företag med hänsyn till etnisk bakgrund och ålder
 - använder könsuppdelad statistik
 - följer upp hur resurser fördelas och analyserar utfall.

Begär att aktörerna redovisar sina resultat, och samla in utfall för analys. Koppla också kraven till tilldelningen av medel. Om resultat uteblir: Minska till exempel anslagen eller använd andra sanktioner.

- ➔ I regionala och kommunala styrdokument, strategier och program:
Ställ krav på könsuppdelad statistik och konsekvensbeskrivningar för hur insatser främjar företagande hos olika målgrupper. Detta ska även ingå i de regionalt utvecklingsansvarigas läroplaner. Kommunernas utvecklings- och näringslivsplaner bör kopplas till regionala styrdokument såsom de regionala utvecklingsprogrammen (RUP/RUS) och landsbygdsstrategier.

Strategin stödjer politiska mål

Strategins inriktning och förslag till åtgärder ligger i linje med Sveriges politiska mål och strategier för näringslivsutveckling, regional tillväxt och jämställdhet.

- ➔ Näringspolitik och regional tillväxtpolitik ska bidra till hållbar tillväxt där jämställdhet, integration och mångfald är viktiga byggstenar. EU2020, EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning, är en viktig plattform för svensk politik, och vilar på mål om smart, hållbar och inkluderande tillväxt.
- ➔ Sveriges nationella innovationsstrategi 2013–2020 lyfter fram mångfaldsperspektivets betydelse för innovation och kreativitet och anger att innovation och kreativitet gynnas av möten och samarbeten mellan människor av olika kön, ålder och etnisk tillhörighet.
- ➔ Den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2014–2020 betonar att hållbarhetsperspektivet måste stärkas. Målet är att "kvinnor och män, oavsett ålder och bakgrund, ska ha samma rätt och möjlighet till inflytande och tillgång till resurser i det regionala tillväxtarbetet".
- ➔ Jämställdhetspolitikens övergripande mål är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Av de fyra delmålen relaterar strategin framför allt till "jämn fördelning av makt och inflytande" och "ekonomisk jämställdhet". Sedan 1994 är jämställdhetsintegrering den strategi som tillsammans med särskilda åtgärder ska användas för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Det innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska präglade alla politikområden, vilket även inkluderar näringspolitik och regional tillväxt.

»Kvinnors företagande är nödvändigt för att Sverige ska få en hållbar tillväxt. När vi arbetar med stöd till företag behöver vi alltid tänka på vilka effekter de ger för underrepresenterade grupper. Strategin ger en samlad visdom och visar att många aktörer måste kraftsamla, samarbeta och dra åt samma håll. Det är många åtgärder som behövs för att den ska bli verklighet. Strategin ger också råg i ryggen och energi för att vi ska fortsätta med den hårda prioritering vi redan påbörjat.«

Marie Ahlgren
Affärsområdeschef Rådgivning, Almi

Så bidrar jämställdhet och mångfald till förnyelse i näringslivet

Jämställdhet och mångfald bidrar på flera sätt att skapa bättre förutsättningar för förnyelseförmåga, tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft. Fyra samband brukar lyftas fram:

Jämställdhet, mångfald och innovation

Mångfald bidrar till ett mer innovativt klimat, vilket i sin tur skapar förutsättningar för hållbar tillväxt och utveckling. Rent konkret kan det handla om att om fördelningen av resurser till innovationer och kluster blir jämställd, kan innovationer utvecklas inom fler sektorer av arbetsmarknaden och på sätt stärks innovationsklimatet.

Jämställdhet, mångfald och regional attraktivitet

Jämställdhet och mångfald på regional nivå kan bidra till att göra en region mer attraktiv genom att i högre utsträckning locka till sig kreativa och talangfulla människor samt kunskapsintensiva företag och kapital. Regionens förmåga att konkurrera med andra länder och regioner om olika former av resurser ökar.

Jämställdhet, mångfald och användandet av resurser

Jämställdhet och mångfald bidrar till att mänskliga resurser, såsom kunskap och kompetens, används mer effektivt. Om kvinnor och män oavsett bakgrund fritt söker sig till de yrken och den utbildning de önskar utan strukturella hinder och diskriminering, bidrar det till att kunskap och kompetens används optimalt. Det innebär även att kvinnor och män deltar på arbetsmarknaden i samma utsträckning, och att kvinnor och män finns i de yrken som de har kompetens för.

Jämställdhet, mångfald och demokrati

Jämställdhet och mångfald bidrar till stärkt demokrati, vilket i sin tur bidrar till att skapa förutsättningar för ökad tillväxt. Ett samhälle som välkomnar mångfald och inte utesluter människor från tillgången på kapital, nätverk, institutioner osv. bidrar till en större tillit och känsla av att vara delaktig i samhället. Tillit och mångfald i sociala kontakter ökar möjligheterna till samverkan mellan företag och offentliga aktörer och på så sätt främjas en innovativ potential i samhället.

Referenser

Referenser hittar du i rapportversionen av strategin som du kan ladda ned på www.tillvaxtverket.se/publikationer:
Nationell strategi för ett företagsfrämjande på likvärdiga villkor, Info 0600.

Ta reda på mer | www.jamstall.nu

Jämställ.nu är en nationell resurs för jämställdhet. Här hittar du fakta och nyheter om jämställdhet, praktiska exempel och konkreta verktyg för jämställdhetsarbete.

Jämställ.nu lanserades i december 2009 och drivs idag som en samverkanssatsning mellan Nationella sekretariatet för genusforskning, länsstyrelserna, Svenska ESF-rådet, Sveriges Kommuner och Landsting samt Vinnova.

Öppna upp!

Ett tillgängligt och öppet företagsfrämjande som tar vara på alla människors företagsamhet och innovationskraft är en konkurrensfördel för Sverige. En mångfald av företag och företagare inom en bredd av branscher bidrar till förnyelse och hållbar tillväxt i näringsliv och regioner.

Den nationella strategin för ett företagsfrämjande på lika villkor anger åtta mål för att utveckla företagsfrämjandet fram till 2020. Tillsammans kan vi arbeta för en förändring där kvinnor och män oavsett bakgrund och ålder har samma möjligheter att starta, driva och utveckla företag. Och där företag inom alla branscher får stöd att starta och växa.

På www.tillvaxtverket.se/publikationer kan du ladda ned rapportversionen: Nationell strategi för ett företagsfrämjande på likvärdiga villkor, Info 0600.